

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 020109

DOM
2023-12-21
Stockholm

Mål nr
PMT 4156-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och marknadsdomstolens dom 2021-03-08 i mål PMT 2625-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

P.L.
Senapsvägen 2 L
702 18 Örebro

Ombud: jur. dr J.H.
Fritz & Hettne Europajuridik
Lillaröd 438
241 61 Löberöd

Motpart

BML Group Ltd, C-34836
Betsson Experience Centre
Ta' Xiex Seafront
Ta' Xbiex, XBX 1027
Malta

Ombud: Advokaterna S.W, H.E och P.L
Westerberg & Partners Advokatbyrå AB
Box 3101
103 62 Stockholm

SAKEN

Rättshandlingars ogiltighet m.m.

Patent- och marknadsöverdomstolens domslut, se nästa sida

Dok.Id 1991255

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 00 E-post: svea.avd2@dom.se www.patentochmarknadsoverdomstolen.se	Telefax	Expeditionstid måndag – fredag 08:00–16:30
---	---	--	----------------	---

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsöverdomstolen avvisar P.L. yrkande om ränta på kapitalbeloppen såvitt avser tiden innan denna dom får laga kraft.

2. Patent- och marknadsöverdomstolen ändrar Patent- och marknadsdomstolens dom på följande sätt:

a) BML Group Ltd ska till P.L. betala 527 395 euro samt ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då denna dom får laga kraft till dess betalning sker.

b) BML Group Ltd ska till P.L. betala 10 000 kr samt ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den dag då denna dom får laga kraft till dess betalning sker.

c) P.L. befrias från skyldigheten att ersätta BML Group Ltd för rättegångskostnader i Patent- och marknadsdomstolen.

d) BML Group Ltd ska ersätta P.L. för rättegångskostnader i Patent- och marknadsdomstolen med 576 650 kr samt ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 8 mars 2021 till dess betalning sker. Av beloppet avser 572 000 kr ombudsarvode.

3. BML Group Ltd ska ersätta P.L. för rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen med 341 429 kr samt ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker. Av beloppet avser 337 500 kr ombudsarvode.

YRKANDEN I PATENT- OCH MARKNADSÖVERDOMSTOLEN

P.L. har yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolen ska förplikta BML Group Ltd (BML Group) att till honom betala 709 625 euro eller annat belopp som rätten finner skäligt, och i andra hand 527 395 euro eller annat belopp som rätten finner skäligt.

P.L. har vidare yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolen ska förplikta BML Group att till honom betala 1 000 000 kr eller annat belopp som rätten finner skäligt. Han har yrkat ränta på samtliga belopp enligt 6 § räntelagen från dagen för Patent- och marknadsdomstolens dom till dess betalning sker.

Vidare har P.L. yrkat att han ska befrias från skyldigheten att ersätta BML Groups rättegångskostnader i Patent- och marknadsdomstolen och att BML Group i stället ska förpliktas att ersätta hans rättegångskostnader där.

BML Group har motsatt sig att Patent- och marknadsdomstolens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen.

PARTERNAS TALAN I PATENT- OCH MARKNADSÖVERDOMSTOLEN

Följande är ostridigt mellan parterna. BML Group är ett maltesiskt bolag som tillhandahåller speltjänster över internet, bl.a. s.k. nätkasino, under kännetecknet Betsson. P.L. är en i Sverige bosatt konsument som år 2009–2014 var kund hos BML Group och spelade på bolagets nätkasino. Han blev s.k. VIP-kund den 16 januari 2012. Den 14 oktober 2014 begärde han att BML Group skulle stänga av honom som kund, vilket bolaget gjorde samma dag. Han sökte därefter läkarhjälp och diagnosticerades som spelberoende.

P.L. har åberopat samma grunder som i Patent- och marknadsdomstolen (s. 3–4 i domen), dock med nedan angivna justeringar och förtydliganden.

- De i Patent- och marknadsöverdomstolen yrkade kapitalbeloppen om 709 625 euro respektive 527 395 euro utgör BML Groups avkastning på P.L. insatta kapital. Avkastningen utgör obehörig vinst. Beloppen avser återbäring av den obehöriga förmögenhetsöverföring som skett till följd av avtal som är ogiltiga eller som ska lämnas utan avseende beroende på vid vilken tidpunkt domstolen finner att BML Group fick vetskap om att P.L. hade allvarliga spelproblem.
- De grunder som görs gällande till stöd för påståendet att BML Group gjort en obehörig vinst är de som anges från och med s. 3 fjärde stycket till och med s. 4 sjätte stycket i Patent- och marknadsdomstolens dom. Hänvisningen till bestämmelserna i 33 § och 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen) ingår alltså i påståendet om obehörig vinst.
- Bestämmelserna i 33 § och 36 § avtalslagen åberopas därutöver även som separata grunder för talan.
- Till det som anges i domen på s. 4 ska, som näst sista stycke i redovisningen av grunderna för talan, följande tilläggas.

”BML Group har haft vetskap om att P.L. hade allvarliga spelproblem. BML Group har fått sådan vetskap efter det att P.L. blev kund hos bolaget, dock senast då han blev s.k. VIP-kund den 16 januari 2012.”

- Med uttrycket ”gällande konsumentlagstiftning” på s. 4 femte stycket i Patent- och marknadsdomstolens dom avses det konsumentskydd som följer av 33 § och 36 § avtalslagen.
- Det görs inte gällande att BML Group orsakat honom fysisk skada.

- Utöver det som anges under rubriken Grunder i den överklagade domen åberopar P.L. till stöd för sin talan även de sakomständigheter som redovisas under rubriken Utveckling av talan.

BML Group har åberopat samma grunder som i Patent- och marknadsdomstolen.

UTREDNINGEN

Den bevisning som åberopades i Patent- och marknadsdomstolen har lagts fram även i Patent- och marknadsöverdomstolen. På P.L. begäran har omförhör hållits med honom. Inspelningarna av förhören med A.N. och I.M som hölls vid Patent- och marknadsdomstolen har spelats upp. Vidare har P.L. åberopat en uppdaterad version av I.M. utlåtande.

DOMSKÄL

Yrkandet om ränta

P.L. yrkade i Patent- och marknadsdomstolen ränta på kapitalbeloppen enligt 6 § räntelagen från den dag då domen skulle få laga kraft. Sedan domen överklagats ändrades räntheyrkandet avseende den del som avsåg återbäring på så sätt att ränta yrkades från en tidigare tidpunkt. Patent- och marknadsöverdomstolen beslutade den 24 augusti 2022 att avvisa det nya räntheyrkandet.

P.L. har därefter justerat räntheyrkandet så att det i stället yrkas ränta från dagen då Patent- och marknadsdomstolens dom meddelades, dvs. den 8 mars 2021, och inte från den dag domen skulle få laga kraft.

Yrkandet om ränta såvitt avser tiden före det att domen får laga kraft är ett sådant nytt yrkande som enligt 13 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken inte är tillåtet i högre rätt. Det ska därför avvisas.

Processramen och prövningsordningen

Patent- och marknadsöverdomstolen noterar inledningsvis att parterna är ense om att svensk rätt ska tillämpas i målet.

P.L. har som rättslig grund för sin talan avseende återgång av inbetalda belopp åberopat såväl principen om obehörig vinst som ogiltighetsgrunderna i 33 § eller, i andra hand, 36 § avtalslagen. När det gäller påståendet om att BML Group gjort en obehörig vinst har han gjort gällande att vinsten ska anses vara obehörig av det skälet att de rättshandlingar som ligger till grund för värdeöverföringen (dvs. de insatser som han gjort i spelet) är ogiltiga enligt 33 § eller 36 § avtalslagen. Därmed saknas det enligt P.L. rättsgrund för värdeöverföringen. BML Group har ansett att principen om obehörig vinst inte går att tillämpa på detta sätt och bestritt att bolaget gjort någon obehörig vinst. Vidare har BML Group bestritt att ogiltighet föreligger enligt 33 § eller 36 § avtalslagen.

Patent- och marknadsöverdomstolen kan konstatera P.L. utformat sin talan på så sätt att frågan om ogiltighet föreligger enligt 33 § eller 36 § avtalslagen ingår som ett led i prövningen av om BML Group har gjort en obehörig vinst. Som P.L. talan är utformad kan den således inte bifallas på denna grund om inte rättshandling-arna samtidigt är ogiltiga eller kan lämnas utan avseende enligt någon av de åberopade bestämmelserna i avtalslagen. Detta innebär att det enligt Patent- och marknadsöverdomstolen är både naturligt och lämpligt att först pröva påståendet om ogiltighet enligt 33 § och 36 § avtalslagen. Ytterligare ett skäl för en sådan prövningsordning är att principen om obehörig vinst normalt ses som subsidiär till andra rättsregler.

Frågan om P.L. har rätt till skadestånd för psykiskt lidande prövas oberoende av talan om återgång av inbetalda belopp. Patent- och marknadsöverdomstolen tar ställning till den frågan sist.

Ogiltighetsregeln i 33 § avtalslagen

Enligt 33 § avtalslagen får en rättshandling, som annars är att anse som giltig, inte göras gällande, om omständigheterna vid dess tillkomst är sådana att det skulle strida mot tro och heder att med vetskap om dem åberopa rättshandlingen, och den gentemot vilken rättshandlingen företogs, måste antas ha haft sådan vetskap.

Bestämmelsen har en generell utformning som ger domstolarna möjlighet att vid prövningen av rättshandlingars giltighet ta hänsyn även till andra omständigheter än de som anges i de övriga ogiltighetsbestämmelserna i avtalslagen. För att bestämmelsen ska kunna tillämpas krävs det att den som rättshandlingen riktas mot har haft vetskap om de omständigheter under vilka rättshandlingen företogs, eller på grund av de föreliggande förhållandena måste antas ha haft sådan vetskap. Av förarbetena framgår att bestämmelsen infördes för att skapa ett skydd mot ohederliga affärstransaktioner. (Se förslag till lag om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, lag om avbetalningsköp m.m. avgivna den 31 januari 1914, s. 132 f.).

Den praxis som finns rörande tillämpningen av 33 § avtalslagen är begränsad, särskilt efter införandet av generalklausulen i 36 § avtalslagen då dess betydelse minskade ytterligare (se Grönfors m.fl., Avtalslagen, kommentaren till 33 §, avsnitt 2, JUNO version 6). Bestämmelsen har bl.a. tillämpats i ett fall då en rättshandling vidtagits av en person med psykisk svaghet som stod i samband med hög ålder och som tog sig uttryck i bl.a. en ökad mottaglighet för psykisk påverkan (se rättsfallet NJA 1966 s. 44). Bestämmelsen har tillämpats även i liknande situationer då en person på grund av åldersdemens, depression eller sjukdom haft bristande motståndskraft mot över- talningar och dylikt (se Munukka m.fl., Lexino, kommentaren till 33 §, avsnitt 3.3.2). Det saknas vägledande avgöranden avseende en sådan situation som är aktuell i detta mål.

Prövningen av om en rättshandling är ogiltig bör göras utifrån en samlad bedömning av omständigheterna i målet (jfr NJA 1988 s. 230 angående tillämpning av 36 § avtalslagen). Detta medför att det inte behöver göras någon närmare prövning i målet

av den ifrågasatta marknadsföringens förenlighet med marknadsföringslagen och lotterilagen.

Frågan om ogiltighet enligt 33 § avtalslagen i detta fall

P.L. har åberopat samma omständigheter i denna del som i fråga om obehörig vinst. Som nämnts tidigare är det alltså dels det som har redovisats i Patent- och marknadsdomstolens dom under rubriken Grunder och de faktiska omständigheter som redovisas under rubriken Utveckling av talan, dels de förtydliganden som gjorts här.

Generellt kan dessa omständigheter sammanfattas på så sätt

att BML Group någon gång under tiden P.L. var kund, senast då han blev VIP-kund, fått vetskap om att han hade allvarliga spelproblem,
att BML Group riktat omfattande och aggressiv marknadsföring mot honom, och
att BML Group genom marknadsföringen i strid med lag främjat ett i utlandet anordnat lotteri avseende en spelform som då inte var tillåten i Sverige.

När det gäller spelproblemen har P.L. åberopat utlåtanden av I.M, som är professor emerita i statistik men som sedan mitten av 1990-talet också varit verksam som forskare inom området för spelberoende. Utlåtandena har baserats på speldata avseende P.L. som erhållits från BML Group. Avsikten med hennes arbete har i korthet varit att analysera P.L. spelbeteende på nätkasinospel under tiden 2009–2014 samt att ge en bild av hur bolagets marknadsföring och transaktioner påverkat spelandet. Bedömningarna har gjorts utifrån ett antal indikatorer på spelproblem som används vid diagnosticering av spelberoende. Dit hör bl.a. att spelaren överkonsumerar spelet, att spelaren försöker vinna tillbaka stora förluster samt att spelaren tappat kontrollen över sitt spelande.

I I.M utlåtanden anges att analysen pekar på att P.L. med tydlig start under perioden maj 2010–november 2011 utvecklade ett spelberoende, att de allvarliga problemen tilltog under december 2011–maj 2013 och att det fanns ett fortsatt mycket tydligt högriskbeteende under juni 2013–oktober 2014. Utifrån analysen av speldata är det mycket sannolikt att P.L. skulle ha diagnosticerats

som spelberoende redan under hösten 2010. Därutöver anges att det finns ett starkt samband mellan de marknadsföringsåtgärder som spelbolaget vidtagit genom exempelvis insättningar av bonusar på spelkontot och P.L. spelmonster.

P.L. har i denna del även åberopat ett utlåtande av A.N, som är bl.a. doktor i psykologi och har forskat inom området för spelberoende och även arbetat med behandlingsverksamhet mot spelberoende. A.N. har i sitt utlåtande angett att portalkriteriet för spelberoendediagnoser är kontrollförlusten och att denna inträffade i princip omedelbart i P.L. fall. Vidare har han i sitt förhör uttalat att nätkasinet är den mest riskabla spelformen och i utlåtandet uppgett att en stor del av de personer som regelbundet spelar på nätkasino har eller utvecklar ett spelberoende. Han har sammantaget gjort bedömningen att det är uppenbart att P.L. spelade för långt mer än vad som anses vara ett sunt spelande och att det fanns flera tydliga tecken på att han hade tappat kontrollen över sitt spelande.

Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen är de uppgifter som lämnats av I.M. och A.N. och de slutsatser de dragit väl underbyggda. Det som BML Group har anfört om att I.M. opartiskhet kan ifrågasättas förändrar inte bevisvärdet av hennes uppgifter. BML Group har inte heller åberopat någon egen utredning som motsäger de uppgifter som lämnats I.M. och A.N. Genom deras uppgifter står det enligt Patent- och marknadsöverdomstolen klart att P.L. hade allvarliga spelproblem i vart fall sedan december 2011.

Nästa fråga är om, och i sådant fall när, BML Group fick kännedom om att P.L. hade allvarliga spelproblem. BML Group har i denna del framhållit att I.M. dragit sina slutsatser först efter en ingående analys av P.L. speldata och att det skulle vara orimligt att kräva att spelbolagen ska genomföra en sådan analys.

Det är ostridigt mellan parterna att P.L. blev VIP-kund hos BML Group den 16 januari 2012. Enligt P.L. skedde detta på BML Groups initiativ, vilket inte har motsagts av bolaget. P.L. fick då en kontaktperson hos bolaget. BML

Group måste då uppenbarligen ha noterat P.L. spelmönster. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolens mening framgår det även av utredningen att det i vart fall vid denna tidpunkt fanns tydliga tecken på att han hade tappat kontrollen över sitt spelande samt att dessa tecken manifesterades i hans spelmönster och därmed även var synliga för BML Group. Under en period om två år och nio månader efter att P.L. blivit VIP-kund var hans spelande omfattande. Han satte in motsvarande cirka 8,6 miljoner kr i dagens penningvärde på sitt spelkonto och gjorde en nettoförlust om cirka 5,8 miljoner kr. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen går det av utredningen i denna del inte att dra någon annan slutsats än att P.L. spelande hos BML Group markant avvek från vad som kan anses vara ett sunt spelande.

Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen är det tillräckligt att bolaget hade vetskap om att P.L. hade allvarliga spelproblem för att bolaget ska anses ha varit i ond tro enligt 33 § avtalslagen. Det krävs med andra ord inte att bolaget kände till att P.L. var spelberoende i medicinsk mening. Som nyss nämnts visar utredningen att det i P.L. fall fanns tydliga tecken på att hans spelande på ett markant sätt avvek från vad kan anses vara ett sunt spelande. Patent- och marknadsöverdomstolen gör mot denna bakgrund bedömningen att BML Group i vart fall från den 16 januari 2012 hade vetskap om att P.L. hade allvarliga spelproblem. Däremot går det inte att av utredningen i målet dra någon säker slutsats om att BML Group skulle ha haft sådan vetskap tidigare än så.

När det sedan gäller BML Groups marknadsföring framgår det av utredningen att bolaget under hela den period som P.L. varit kund regelbundet skickat e-postmeddelanden till honom på ett sätt som ofta sker till befintliga kunder hos ett företag. Meddelandena har haft karaktären av nyhetsbrev och allmän reklam, men de har ofta innehållit erbjudanden om bonusar och liknande som behövt omsättas i spel inom en viss tidsfrist för att kunna utnyttjas. P.L. fick t.ex. i december 2013 en ”julbonus” på 5 000 kr som till beloppet behövde omsättas ”25 gånger inom 10 dagar i Casinot eller 3 gånger på Oddset”. Dessa erbjudanden har således mycket påtagligt inbjudit till ytterligare spel.

Marknadsföringen i form av utskick av detta slag fortsatte även efter det att BML Group fick vetskap om att P.L. hade allvarliga spelproblem. Vidare framgår det av utredningen att han därefter även fick marknadsföring från BML Group som riktades till honom personligen och att han dessutom kontaktades av personer hos bolaget som presenterade sig som hans kontaktperson. Även i dessa kontakter erhöll P.L. erbjudanden om bonusar. Erbjudandena omfattade i vissa fall även annat, bl.a. en exklusiv helgresa till London för två personer. Dessutom är det genom ett par av e-postmeddelandena och det som P.L. själv berättat visat att han blivit uppringd på telefon av anställda hos BML Group.

Sammantaget kan Patent- och marknadsöverdomstolen konstatera att BML Group åtminstone vid den tidpunkt då P.L. blev VIP-kund hos bolaget, dvs. den 16 januari 2012, kände till att P.L. hade allvarliga spelproblem och att bolaget, trots denna vetskap fortsatte att på ett påträngande sätt marknadsföra spel gentemot honom. Det rörde sig inte bara om att den marknadsföring som förekommit tidigare fortsatte, utan det tillkom ytterligare marknadsföringsåtgärder som var riktade till honom personligen, bl.a. genom att anställda hos BML Group aktivt sökte upp honom. BML Group måste i detta skede ha känt till att P.L. på grund av sitt spelproblem befann sig i ett utsatt läge och därför hade svårt att värja sig mot marknadsföringen, särskilt bonuserbjudanden och liknande som uppmanade till ytterligare spel. Till detta kommer att marknadsföringen avsåg en spelform som vid denna tidpunkt inte var tillåten i Sverige och som var förenad med en betydande risk för dem som spelar att drabbas av spelberoende. Dessa omständigheter bör enligt Patent- och marknadsöverdomstolen beaktas vid bedömningen, oavsett om BML Groups agerande innebar ett brott mot främjandeförbudet i lotterilagen eller stod i strid med bestämmelserna i marknadsföringslagen.

Vid en samlad bedömning av omständigheterna i målet anser Patent- och marknadsöverdomstolen att det måste anses strida mot tro och heder att göra rättshandlingarna gällande mot P.L.. Rättshandlingarna är således ogiltiga.

Rättsföljden av ogiltigheten är att respektive parts prestationer i den utsträckning det kan ske ska återgå. BML Group har gjort gällande att detta inte är möjligt, eftersom den tjänst i form av spel som bolaget tillhandahållit P.L. inte kan återgå. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen saknar det emellertid betydelse att speltjänsten i sig inte kan återgå. Återgång ska ske av de ekonomiska prestationer som kan återbäras. Det saknar vidare betydelse att P.L. helt eller delvis finansierade sitt spelande genom pengar han tog ut från det bolag han ägde och om han slutligen kommer att bära den ekonomiska skadan till följd av spelandet.

I princip ska varje prestation från BML Group och P.L. som skett inom ramen för spelandet under den aktuella tiden återgå, dvs. varje insats och vinstutbetalning m.m. till P.L. spelkonto, vilka ska avräknas mot varandra. Parterna är eniga om att det nettobelopp som P.L. förlorat efter den 16 januari 2012 till dess hans spelkonto stängdes, uppgår till 527 395 euro. BML Group ska således, i enlighet med andrahandsyrkandet, förpliktas att betala detta belopp till P.L.. På beloppet ska ränta betalas från den dag då denna dom får laga kraft.

P.L. har, som nämnts, till stöd för sin talan även åberopat generalklausulen i 36 § avtalslagen. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen står det emellertid klart att rättshandlingar som vidtagits i tiden före det att BML Group fick vetskap om att P.L. hade allvarliga spelproblem inte är ogiltiga enligt den bestämmelsen. Förstahandsyrkandet kan därför inte heller bifallas med stöd av 36 § avtalslagen.

Mot bakgrund av de bedömningar som Patent- och marknadsöverdomstolen gjort avseende 33 § och 36 § avtalslagen saknas det anledning att närmare pröva frågan om återbetalningsskyldighet enligt principen om obehörig vinst.

Ersättning för psykiskt lidande

P.L. har i Patent- och marknadsdomstolen vidhållit att BML Group genom sitt agerande av oaktsamhet vållat honom skada i form av psykiskt lidande. Han har därvid hållit fast vid bl.a. att det varit fråga om upprepade och oönskade kontakter per e-post, sms och telefon. P.L. har dock här frånfallit att bolaget också vållat honom

skada bestående av fysiskt lidande. BML Group har bestritt att bolaget av oaktsamhet vållat P.L. skada samt invänt att det inte föreligger kausalt orsakssamband mellan bolagets marknadsföring och den skada P.L. drabbats av.

Av ett intyg utfärdat av läkaren E.L. den 9 december 2014 framgår att P.L. vid undersökning samma dag uppvisade kriterierna på ett kraftigt och helt okontrollerat och accelererande spelberoende med stark ångest, oro och nedstämdhet. Det framgår också att hans arbetsförmåga till följd härav bedömdes vara helt nedsatt under tiden den 1 december 2014 – den 31 mars 2015. Vidare är klarlagt att P.L. dessförinnan, den 8 november 2014, hade beviljats stöd och behandling för sitt spelberoende inom Örebro kommuns öppenvård. Av utredningen i denna del följer att P.L. drabbats av ett medicinskt påvisbart psykiskt lidande som en följd av det spelberoende han utvecklat.

Ett psykiskt lidande till följd av spelberoende får anses ligga inom skyddsändamålet med reglerna om personskada. Sammanställd med särskilt P.L. egna uppgifter står genom utredningen i den nu aktuella delen klart att det också finns ett kausalt och tidsmässigt samband mellan den påträngande marknadsföring som BML Group företog fr.o.m. den 16 januari 2012 med vetskap om hans allvarliga spelproblem och hans psykiska lidande. Att P.L. kunde komma att drabbas av psykiskt lidande till följd av BML Groups marknadsföring måste anses ha varit en skada som bolaget kunnat påräkna.

På grund av det anförda har BML Group av oaktsamhet vållat P.L. psykiskt lidande.

BML Group ska vid denna bedömning ersätta P.L. för det psykiska lidande som bolaget vållat honom. Av utredningen framgår, som ovan anförts, att P.L. uppvisade stark ångest, oro och nedstämdhet samt att hans arbetsförmåga var helt nedsatt under tiden den 1 december 2014 – den 31 mars 2015. Det är emellertid inte med tillräcklig grad av säkerhet visat att P.L. under annan tid haft ett medicinskt påvisbart psykiskt lidande. Ersättningen bör bestämmas med utgångspunkt

i de ersättningsnivåer som enligt Trafikskadenämndens tabeller tillämpades vid tiden för den visade skadan med dess tyngdpunkt under första kvartalet 2015.

Vid en samlad bedömning finner Patent- och marknadsöverdomstolen att ersättningen för psykiskt lidande under den visade sjukdomstiden om fyra månader bör bestämmas till 10 000 kr. På beloppet ska ränta betalas från den dag då denna dom får laga kraft.

Rättegångskostnader

BML Group har vitsordat av P.L. yrkad ersättning för rättegångskostnader i båda instanserna som skälig i och för sig.

Utgången i målet innebär att P.L. får delvis bifall till sin talan. Tyngdpunkten i målet har legat på frågan om BML Group över huvud taget varit skyldigt att återbetala något till P.L., vilket i och för sig skulle kunna tala för att frågan om i vilken utsträckning hans talan bifalls rent beloppsmässigt bör ges underordnad betydelse. Samtidigt kan det konstateras att hans talan har avsett hela den tid då han varit kund hos BML Group, dvs. även en inledande period då det inte visats att BML Group haft någon kunskap om P.L. spelproblem. Mot denna bakgrund bör fördelningen av rättegångskostnaderna göras proportionellt med utgångspunkt från i vilken utsträckning P.L. talan bifalls när det gäller återbäring av parternas prestationer. Frågan om ersättning på grund av psykiskt lidande saknar i detta fall betydelse för frågan om fördelningen av rättegångskostnaderna.

I Patent- och marknadsöverdomstolen bifalls P.L. talan beloppsmässigt med ungefär tre fjärdedelar. Han ska därför tillerkännas ersättning för hälften av sina rättegångskostnader här.

När det gäller kostnaderna i Patent- och marknadsdomstolen har P.L. – sett uteslutande till de yrkade beloppen – endast fått mycket begränsad framgång med sin talan. De belopp som yrkades där motsvarade emellertid den totala omsättningen på hans spelkonto. Som redovisats ovan är rättsföljden av ogiltighet att parternas respektive prestationer ska gå åter. BML Group kunde således förutsättas begära

avräkning av vinstutbetalningarna m.m. till spelkontot som bolaget gjort, vilket parterna haft anledning att utgå från vid en förhandsbedömning i processekonomiskt hänseende. BML Group begärde emellertid inte sådan avräkning, utan P.L. satte i stället ned sitt yrkande i Patent- och marknadsöverdomstolen så att det motsvarade en sådan avräkning. Att P.L. i Patent- och marknadsdomstolen yrkade avsevärt högre belopp bör mot den bakgrunden inte påverka fördelningen av rättegångskostnader. Han ska därför tillerkännas ersättning för hälften av sina rättegångskostnader även i Patent- och marknadsdomstolen.

BML Group har gjort gällande att P.L. fört sin talan på ett vårdslöst sätt vilket orsakat bolaget merkostnader och att P.L. därför, oavsett utgången i målet, ska svara för dessa merkostnader. P.L. har under processen i Patent- och marknadsöverdomstolen bl.a. framfört nya yrkanden som inte har tillåtits. Hans processföring kan emellertid inte anses ha brustit på ett sådant sätt att han bör åläggas ett ansvar för merkostnader enligt 18 kap. 6 § rättegångsbalken.

Överklagande

I domen behandlas frågor där det enligt Patent- och marknadsöverdomstolen är av vikt för ledning av rättstillämpningen att ett överklagande prövas av Högsta domstolen. Domen får därför överklagas. (1 kap. 3 § tredje stycket lagen, 2016:188, om patent- och marknadsdomstolar)

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2024-01-18

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per Carlson samt hovrättsråden Ulrika Ihrfelt och Göran Söderström, referent.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2021-03-08
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
PMT 2625-19

PARTER

Kärande

P.L.
Senapsvägen 2 L
702 18 Örebro

Svarande

BML Group Ltd, C-34836
Betsson Experience Centre
Ta' Xiex Seafront
Ta' Xbiex, XBX 1027

Ombud: advokaterna S.W och B.E
Westerberg & Partners Advokatbyrå AB
Box 3101
103 62 Stockholm

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsdomstolen ogillar käromålet.
2. Patent- och marknadsdomstolen förpliktar P.L. att betala BML Group för dess rättegångskostnad med 2 080 000 kr, varav 2 000 000 kr avser arvode och 80 000 kr utlägg, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker

Dok.Id 2333913

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Rådhuset,
Scheelegatan 7

Telefon
08- 561 654 70
E-post: stockholm.s.tingsratt@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

BML Group Ltd är ett bolag som tillhandahåller speltjänster över internet. Bolaget bedriver sin verksamhet i Malta.

P.L. är en konsument som är bosatt i Sverige. Under åren 2009–2014 var han kund hos BML Group och spelade på bolagets onlinekasino. P.L. satte sam-manlagt in 709 625 euro på sitt spelkonto hos BML Group. Den totala summan som P.L. omsatte på BML Groups onlinekasino uppgick till 14 969 491 euro.

BML Group skickade under den aktuella perioden personadresserad direktreklam till P.L. via e-post och sms-meddelanden.

Den 2 oktober 2014 kontaktade P.L. BML Group och begärde att bolaget skulle stänga ner hans spelkonto vilket bolaget gjorde den 14 oktober 2014. P.L. sökte därefter läkarhjälp och diagnostiserades då som spelberoende.

Twisten i detta mål handlar om P.L. har rätt till återbetalning från BML Group samt om bolaget är skyldigt att betala skadestånd till honom för fysiskt och psykiskt lidande.

YRKANDEN M.M.

P.L. har yrkat att Patent- och marknadsdomstolen ska förpliktiga BML Group att till honom betala

- 1 000 000 kronor, eller annat belopp som rätten finner skälig, och
- i första hand 14 969 491 euro, eller annat belopp som rätten finner skäligt, alternativt i andra hand 10 388 333 euro, eller annat belopp som rätten finner skäligt,

jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från det att domen har vunnit laga kraft till dess betalning sker.

BML Group har bestritt yrkandena. Om domstolen finner att återbetalning av vinst ska ske med de belopp som P.L. har omsatt på spel hos bolaget vitsordas beloppen 14 969 491 euro och 10 388 333 euro som skäligen i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

P.L.

Han har under 2009–2014 spelat på BML Groups onlinekasino. Sammanlagt har han omsatt 14 969 491 euro på spel hos bolaget. Av detta belopp omsattes 10 388 333 euro under den period som han var VIP-kund.

BML Group har gjort en vinst på hans bekostnad. Eftersom det inte har funnits någon rättslig grund för bolagets vinst är den obehörig. Vinsten har uppgått till det belopp som han har omsatt på spel hos bolaget. Det föreligger inte någon ansvarsfrihetsgrund för bolaget. En återbäring av vinsten ska därmed ske.

Att vinsten har varit obehörig ska bedömas med beaktande av följande omständigheter.

Bolaget har marknadsfört sin tjänst genom att skicka e-postmeddelanden och sms till honom samt att bolaget har kontaktat honom per telefon. Han har tagit emot marknadsföringen i Sverige och den har därmed haft effekt här.

BML har vid marknadsföringen använt sig av rättsstridiga affärsmetoder.

Genom marknadsföringen har bolaget, i strid med 38 § lotterilagen (1994:1000), främjat deltagande i ett i utlandet anordnat lotteri. Marknadsföringen strider därmed mot lagstridighetsprincipen enligt punkten 9 i bilaga 1 till direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den

inre marknaden (svarta listan) och mot bestämmelsen om god marknadsföringssed i 5 och §§ marknadsföringslagen (2008:486), MFL.

Den marknadsföring som BML Group har skickat till honom har varit trakasserande. Han har inte fått möjlighet, och heller inte haft förmåga, att avsäga sig marknadsföringen. BML Groups marknadsföringsåtgärder har därmed stått i strid med bestämmelsen i punkten 26 i svarta listan.

BML Group BML Group har genom sin marknadsföring av gåvor och bonuserbjudanden skapat ett oriktigt intryck av att han redan har vunnit det som erbjuds. Marknadsföringen har stått i strid med punkten 31 i svarta listan.

Bolaget har utnyttjat information om hans spelbeteende i sin marknadsföring. BML Groups marknadsföring har varit aggressiv och strider mot 7 § MFL.

BML Group har heller inte, i enlighet med gällande konsumentlagstiftning, vidtagit åtgärder för att skydda honom som konsument.

Det skulle strida mot bestämmelserna i 33 och 36 §§ avtalslagen om BML Group skulle tillåtas behålla den vinst som bolaget har gjort på hans bekostnad.

BML Group har genom oaktsamhet vållat honom fysisk och psykisk skada. Det råder ett adekvat orsakssamband mellan BML Groups agerande och den skada som han har lidit. En skälig ersättning för skadan uppgår till 1 000 000 kr.

BML Group

Den vinst som BML Group har gjort har inte uppkommit på ett obehörigt sätt. P.L. har valt att sätta in pengar på sitt spelkonto och spela för dessa. Vinsten har inte gjorts på P.L. bekostnad, utan har varit en direkt följd av att han har för-lorat mer än han har vunnit på sitt spelande.

Bolagets vinst har inte uppgått till 14 969 491 euro utan till 709 625 euro vilket är skillnaden mellan det belopp som P.L. har satt in på sitt spelkonto och det belopp som han har tagit ut från sitt spelkonto. Under VIP-perioden har vinsten uppgått till 527 395 euro.

De pengar som P.L. har spelat har tillhört European Cargo Carriers AB. Eftersom varken bolaget, som senare försattes i konkurs, eller konkursförvaltaren har begärt återvinning av beloppet har P.L. inte lidit någon skada.

Principen om obehörig vinst blir inte tillämplig även om marknadsföringen skulle ha varit lagstridig eller om BML Group skulle ha agerat klandervärt. Under 2009–2014 har det inte funnits några särskilda regler för marknadsföring av spel.

Till bemötande av det som P.L. har anfört om att domstolens bedömning av om vinsten har varit obehörig ska göras med hänsyn till bestämmelserna i svarta listan, MFL och avtalslagen har BML Group anfört följande.

Främjandeförbudet i 38 § lotterilagen är inte tillämpligt på spelbolagets egen marknadsföring av tjänster som lagligen har tillhandahållits utanför Sverige. Marknadsföringen har således inte skett i strid med lagstridighetsprincipen i punkten 9 i svarta listan eller i strid med bestämmelsen i 5 § MFL om god marknadsföringssed. I vart fall har marknadsföringen inte i märkbar mån påverkat eller sannolikt påverkat P.L. förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut enligt 6 § MFL.

Marknadsföringen har inte varit i strid med punkt 26 i svarta listan. P.L. har aldrig framfört att han inte ville ha någon marknadsföring. BML Group har inte förstått att han har varit oförmögen att tacka nej till marknadsföring.

Marknadsföringen har heller inte varit i strid med punkt 31 i svarta listan. Den som har tagit emot BML Groups bonuserbjudanden har inte fått intryck av att denne redan har

vunnit. Tvärtom framgår det av erbjudandena att de är förenade med villkor som måste uppfyllas.

BML Groups marknadsföring har inte varit aggressiv enligt 7 och 7 a §§ MFL. Kommunikationen har haft en ton och en frekvens som är sedvanlig i en kundrelation av detta slag. BML har inte utövat något tvång i förhållande till P.L.

Parternas avtal har inte stridit mot tro och heder enligt 33 § eller varit oskäligt enligt 36 § avtalslagen.

BML Group har inte haft uppsåt att skada P.L. och har heller inte av oaktsamhet vållat honom skada. I vart fall föreligger inte något kausalt orsakssamband mellan BML Groups marknadsföring och den skada P.L. har drabbats av. Under alla förhållanden kan ersättningen för P.L. skada inte bedömas uppgå till 1 000 000 kr.

UTVECKLING AV TALAN

P.L.

BML Group är ett dotterbolag som ägs av Betsson AB. Sistnämnda bolag är noterat på Nasdaq Stockholm (Stockholmsbörsen). BML Group tillhandahåller ett brett utbud av speltjänster som riktar sig till den svenska marknaden. Tjänsterna bjuds ut under kännetecknet Betsson. Den som i sin webbläsare skriver www.betsson.se slussas automatiskt över till www.betsson.com.

Han började spela på BML Groups onlinekasino under 2009. Han har befunnit sig i sitt hem i Sverige när han har spelat hos bolaget och när han har tagit emot den marknadsföring som bolaget har skickat till honom. Marknadsföringen har skickats med e-post och i sms-meddelanden. Härutöver har BML Group kontaktat honom per telefon för att marknadsföra sina speltjänster.

Under 2009–2014 omsatte han 14 969 491 euro när han spelade på slots hos BML Group. Han betalade med pengar som han satte in på sitt spelkonto, men också med de bonusar och vinster som han erhöll från bolaget. Sammanlagt har han satt in 1 130 380 euro på sitt spelkonto och tagit ut 420 755 euro, vilket innebär att den totala förlusten uppgår till 709 625 euro (1 130 380 – 420 755). Han blev VIP-kund i januari 2012.

Marknadsföringen har varit omfattande. Det har varit fråga om upprepade och oönskade kontakter per e-post, sms och telefon. Han har själv inte tagit någon kontakt med bolaget utan det har varit fråga om en envägskommunikation. Han har upplevt marknadsföringen som trakasserande. På grund av sitt spelberoende har han tvångsmässigt tagit del av marknadsföringen och han har inte haft förmåga att värja sig mot den.

BML Group har följt hans spelande och anpassat sin marknadsföring därefter. Marknadsföringen har varit aggressiv.

Efter det att hans spelande hade mattats av i slutet av 2011 skickade BML Group ett meddelande till honom den 12 januari 2012 för att få honom att öka sin spelfrekvens. BML Group informerade honom om att bolaget hade lagt till en goodwillbonus på hans spelkonto. ”Detta eftersom du har haft lite otur här under helgen”. Personen som skickade meddelande skrev också att ”Jag håller tummarna att det snart ska vända! Bonusen måste omsättas 15 gånger inom 10 dagar – mycket nöje och lycka till som sagt”.

Den 15 maj 2014 fick han ett e-postmeddelande från bolaget som inleds på följande sätt. ”Hej P, Mitt namn är F. och jag jobbar med Betsson-teamet. Jag kommer att vara din kontaktperson framöver så skulle det vara så att du någon gång har svårig-heter med en insättning/ett uttag/bonusar eller rent av har ett intresse för events eller resor som arrangeras av Betsson hör du av dig till mig.” Meddelandet avslutas med ”jag har krediterat en bonus på €500 till ditt konto som du kan använda direkt. Bonusen måste omsättas 25x inom 10 dagar i Casinot innan den kan tas ut.”

De meddelanden som BML Group har skickat ut har förmedlat ett budskap om att mottagaren redan har erhållit en bonus när det i själva verket krävs en motprestation för att bonusen ska falla ut.

Den 27 november 2012 skrev BML Group följande i ett e-postmeddelande till honom. ”Med en bonus på 50% upp till 1 000 kr på din nästa insättning har du en fantastisk julmånad hos Betsson framför dig! Om du gör en insättning på 2 000 kr kommer du att ha 3 000 kr att spela för i Casinot.”

Den 8 april 2014 skickade BML Group ett meddelande till honom med följande lydelse. ”Hej P., På Betsson förtjänar alla det lilla extra! Idag är det din turdag, för jag lade nyss till 500EUR på ditt konto! Bonusen har ett omsättningskrav på 25 gånger. Prova lyckan i Casinot och kanske blir du nästa miljonär! Lycka till!”

I ett meddelande den 18 april 2014 skrev BML Group att ”Vi har ett fantastiskt erbjudande för dig den här helgen. Gör en insättning på 5 000 kr idag och få 10 000 kr att spela med. Det betyder mer glädje och större chans att vinna!”.

Bonuserbjudandena har haft en begränsad giltighetstid. BML Group har uppmanat honom att agera snabbt. I ett meddelande som BML Group skickade den 1 maj 2012 anges t.ex. följande ”Om du sätter in 2 000 kr får du ut maximalt av bonusen, vilket innebär 1 000 kr extra att spela för! Men skynda dig – du har bara 3 dagar på dig att hämta din bonus ... Hämta din bonus nu! Lycka till och njut av spänningen!”.

I vissa fall ska bonusbeloppet omsättas hela 35 gånger för att bonusen ska falla ut. Även om värdet på en sådan bonus i det närmaste är försumbart har de villkorade erbjudandena triggat hans spelande.

BML Group har kunnat se att han under lång tid har spelat för stora belopp, att han omedelbart har omsatt de vinster som han har erhållit för att kunna spela mera samt att

han spelat intensivt eftersom det har varit korta mellanrum mellan insatserna. Bolaget har utnyttjat denna information i sin marknadsföring.

Bolaget har haft en maktställning i förhållande till honom och med den information som bolaget har haft om hans spelbeteende borde bolaget ha insett att han var spelberoende. Alla markörer som kännetecknar ett spelberoende har varit synliga för bolaget. Hans spelbeteende skilde sig i hög grad från det beteende som en genomsnittlig spelare uppvisar. BML Group har inte tagit något ansvar för honom som kund.

I oktober 2014 bad han BML Group att stänga ner hans spelkonto. I samband med det sökte han läkarhjälp. Den läkare som han kom i kontakt med konstaterade att han uppfyllde kriterierna för hasardspelssyndrom som är ett annat ord för spelberoende. Som framgår av en artikel i Läkartidningen, nr 46/2018, är hasardspelssyndrom klassificerat som ett beroendesyndrom och ingår i det amerikanska psykiatriförbundets diagnosmanual Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-5. Personer som är spelberoende saknar spärrar vilket innebär att de kommer att fortsätta att spela så länge det går. Av artikeln i Läkartidningen framgår också att spelande för en person som är spelberoende skiljer sig avsevärt från det ”vanliga rekreationsspelet” som personer utan spelproblem kan ägna sig åt. Efter det att han fick läkarhjälp har han genomgått behandling för att ta sig ur sitt spelberoende.

De ekonomiska konsekvenserna har varit mycket stora. Det företag som han har byggt upp och arbetat i under ca 20 års tid försattes i konkurs som en följd av hans spelberoende. Han var ensam ägare av företaget. Han har lidit såväl fysisk som psykisk skada av sitt spelberoende. Han har bl.a. haft väldigt svår ångest. Det fysiska och psykiska lidandet pågick under hela spelperioden fram t.o.m. årsskiftet 2015/16 då han hade genomgått den behandling som hans läkare ordinerat. Då det inte går att ange en prislapp på hans fysiska och psykiska lidande får skadan uppskattas till skäligt belopp.

BML Group

BML Group kände inte till att P.L. var spelberoende under den tid som han spelade på bolagets onlinekasino, men har i efterhand förstått att så var fallet. Så fort P.L. bad BML Group att stänga ner hans konto i oktober 2014 gjorde bolaget det.

BML Group har sitt säte i Malta och det är där som bolaget tillhandahåller sina tjänster. Bolagets onlinekasino tillhandahålls på webbplatsen www.betsson.com. Tjänsterna bjuds ut till konsumenter från bl.a. Sverige.

P.L. registrerade som kund hos bolaget den 25 maj 2009 och öppnade då ett spelkonto. I samband med det uppgav han sin e-postadress och sitt telefonnummer. Det är dessa kontaktuppgifter som BML Group har använt när bolaget har skickat marknadsföring till P.L.

Under ca nio månader spelade P.L. gratis. Den 15 februari 2010 satte han första gången in ett belopp på sitt spelkonto. Därefter har han löpande satt in mer pengar på kontot och han har som regel också satt in de vinster som han har erhållit på spelkontot. I samband med att P.L. första gången satte in pengar på kontot gjorde BML Group en sedvanlig kontroll för att få mer information om sin kund. Vid kontrollen noterade BML Group att P.L. var ägare till bolaget European Cargo Carriers AB. BML Group utgick därmed från att P.L. kunde finansiera sitt spelande. Samma typ av kontroll har gjorts även senare och gett samma resultat.

P.L. blev VIP-kund den 16 januari 2012. För skapa mervärde för sina VIP-kunder ger BML Group dessa en behandling som ordinarie kunder inte får. Bolagets VIP-kunder får en mer personlig service, fortlöpande information om kampanjer och under den i målet aktuella perioden fick dessa också erbjudanden om särskilt för-månliga bonusar och andra typer av rabatter.

P.L. har totalt satt in 1 130 380 euro på sitt spelkonto, varav 785 709 euro efter det att han blev VIP-kund. Han tog sammanlagt ut 420 755 euro från sitt konto, varav 258 314 euro under VIP-perioden. BML Groups vinst uppgår till skillnaden mellan dessa belopp, dvs. till 709 625 euro (1 130 380 – 420 755) för hela perioden varav 527 395 euro (785 709 – 258 314) under VIP-perioden.

Det har senare framkommit att P.L. har spelat för pengar som han har tagit från sitt bolag European Cargo Carriers AB. Eftersom varken bolaget, som har försatts i konkurs, eller konkursförvaltare har begärt att få tillbaka pengarna från P.L. har han personligen inte lidit någon ekonomisk förlust.

I målet aktuell marknadsföring har skickats till en befintlig kund. P.L. har inte meddelat att han inte ville ha någon marknadsföring och BML Group har inte vetat om att han kan ha varit oförmögen att tacka nej till marknadsföring. Det är sedvanligt att marknadsföring till en befintlig kund skickas till den e-postadress som kunden har lämnat uppgift om samt att kunden kontaktas per telefon om motsvarande förhållande föreligger när det gäller telefonnummer. Tonen i marknadsföringen har, med beaktande av att P.L. var en befintlig kund hos bolaget, varit sedvanlig.

BML Group har inte utövat något tvång för att få P.L. att spela hos bolaget. Det är standard i branschen att bonuserbudanden förenas med villkor. Marknadsföringen av bonusar ger inte mottagaren uppfattningen att denne redan har vunnit. Det har framgått vilka villkor som har uppställts för att en kund ska få en bonus.

UTREDNINGEN

P.L. har åberopat skriftlig bevisning. Han har också åberopat förhör under sanningsförsäkran med sig själv och förhör med de partssakkunniga vittnena A.N, som är legitimerad psykolog och doktor i psykologi, samt professor emirita I.M. som är statistiker.

BML Group har åberopat ett rättsutlåtande av professor M.S.

DOMSKÄL

Inledning

Av utredningen har det framgått att P.L. har spelat på en digital variant av den typ av spelautomater som ofta förekommer på landbaserade kasinon och som på engelska kallas för slot machines. Namnet kommer av att spelaren lägger i ett mynt i ett myntinkast (slot) och sedan drar i en spak för att sätta igång flera roterande hjul som är försedda med olika symboler. Om samma symbol visas på den mellersta raden av varje hjul när hjulen stannar utfaller en vinst. Denna typ av spelautomater kallas också för enarmade banditer.

Den som spelar ingår ett avtal med den som tillhandhåller speltjänsten varje gång denne betalar för att spela på samma sätt som en resenär ingår ett avtal med den som tillhandahåller transporttjänster när denne köper en biljett för att resa mellan A och B. Att det inte finns några skriftliga avtal och att det många gånger handlar om små summor, t.ex. kostnaden för en enkelresa med lokalbuss, saknar betydelse. Vidare saknar det betydelse om betalning sker med pengar eller genom att nyttja en förmån som inte är förenad med någon kostnad, t.ex. ett erbjudande om en resa eller en spelomgång som är gratis. Även i sådana fall ingås avtal.

Obehörig vinst

Av allt att döma har de avtal som parterna har ingått inför varje spelomgång haft det innehåll som är typiskt för den typ av spelautomater som beskrivs ovan och som i korthet innebär att om samma symbol visas på den mellersta raden när de digitala hjulen stannar vinner spelaren ett visst belopp och om olika symboler i stället visas förlorar spelaren den insats som han har satsat. När spelaren förlorar försvinner de pengar som denne satsat alternativt förbrukas det erbjudande av frispel som har nyttjats.

Yrkandet om att domstolen ska förplikta BML Group att till P.L. betala i första hand 14 969 491 euro, eller det belopp som domstolen finner skäligt, alternativt i

andra hand 10 388 333 euro, eller det belopp som domstolen finner skäligt, är direkt kopplat till de avtal som parterna har ingått. Det högre beloppet är den summa som P.L. har omsatt på spel under hela spelperioden och det lägre beloppet den summa som han har omsatt under den tid som han var VIP-kund hos BML Group.

P.L. har gjort gällande att BML Group har gjort en vinst på hans bekostnad och att vinsten är obehörig eftersom det inte har funnits någon rättslig grund för bolagets vinst. Ett skäl till att vinsten ska anses vara obehörig är, enligt P.L., att det skulle strida mot bestämmelserna i 33 och 36 §§ lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen) om BML Group skulle tillåtas behålla vinsten.

Eftersom ett avtal som strider mot tro och heder enligt 33 § inte kan göras gällande samt att ett avtal som är oskäligt kan jämkas eller lämnas utan avseende enligt 36 § avtalslagen finns det, enligt domstolen, anledning att först ta ställning till i vilken mån de avtal som parterna har ingått har kunnat ligga till grund för den värdeförskjutning som har skett mellan parterna.

Enligt 33 § avtalslagen kan en avtalsförpliktelse, som i och för sig är giltig, inte göras gällande om omständigheterna vid avtalets tillkomst var sådana att det skulle strida mot tro och heder att med vetskap om nämnda omständigheter åberopa avtalsförpliktelsen när den som åberopar förpliktelsen kan antas haft vetskap om dessa omständigheter. Vidare får avtalsvillkor enligt 36 § första stycke avtalslagen jämkas eller lämnas utan avseende om villkoret är oskäligt med hänsyn till avtalets innehåll, omständigheterna vid avtalets tillkomst, senare inträffade förhållanden och omständigheterna i övrigt. Har villkoret sådan betydelse för avtalet att det inte skäligen kan krävas att detta i övrigt ska gälla med oförändrat innehåll, får avtalet jämkas även i annat hänseende eller i sin helhet lämnas utan avseende. Av bestämmelsens andra stycke framgår att vid prövningen ska särskild hänsyn tas till behovet av skydd för den som, i egenskap av konsument eller annars, befinner sig i en underlägsen ställning i avtalsförhållandet.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen är det inte visat att BML Group har vetat om att P.L. var spelberoende innan han i oktober 2014 bad bolaget att stänga ner hans spelkonto. Även om det av utredningen framgår att BML Group i viss mån har kunnat följa hans spelande är det heller inte visat att bolaget kan antas ha haft sådan vetskap. Därmed saknas möjlighet att förklara avtalen ogiltiga enligt 33 eller 36 §§ avtalslagen alternativt jämka dessa med stöd av 36 § avtalslagen. De avtal som parterna har ingått är således giltiga.

P.L. har inte gjort gällande att den värdeförskjutning som har ägt rum har stått i strid med parternas avtal. Det finns t.ex. inte något påstående om att BML Group har tagit betalt utan att låta honom spela eller att bolaget har struntat i att betala ut vinst när han faktiskt har vunnit.

Eftersom den värdeförskjutning som har ägt rum har haft stöd i parternas avtal har den inte saknat rättslig grund. Den vinst som BML Group har gjort har därmed inte varit obehörig.

P.L. yrkande om betalning av de belopp som han har spelat för kan således inte bifallas på den grunden att BML Group har gjort en obehörig vinst på hans bekostnad.

Om övriga omständigheter som har åberopats ska prövas

Även om P.L. talan är uppbyggd på det sättet att hans påståenden om att BML Group har använt rättsstridiga affärsmetoder som står i strid med svarta listan eller marknadsföringslagen (2008:246), MFL, ska beaktas vid bedömningen av om vinsten har varit obehörig – vilket domstolen som framgår ovan inte ansett – finns det anledning för domstolen att pröva dessa omständigheter för sig.

Ett skäl för att även dessa omständigheter bör prövas är att en part inte ska lida rättsförlust på grund av att denne har åberopat fler omständigheter (i det här fallet påståendet om att vinsten ska ha varit obehörig) än de som krävs för att erhålla ersättning

enligt lag. Principen om att domstolen känner lagen (jura novit curia) medför att domstolen inte kan bortse från att lagen ger en part rätt även om denne har bett domstolen att beakta ytterligare omständigheter som enligt vad som framgår av lagen är överflödiga.

Ytterligare ett skäl för att pröva påståendena om att BML Group har använt rättsstridiga affärsmetoder som står i strid med lag är att principen om obehörig vinst ofta beskrivs som subsidiär i förhållande till vad som följer av lag. Att inte pröva vad som följer av lag framstår mot den bakgrunden som en märklig ordning.

Slutligen anser domstolen att det finns skäl att pröva nämnda omständigheter eftersom en part i samband med ett överklagande kan välja att inskränka sin talan. Om det skulle ske i nu aktuellt fall finns det en risk för att Patent- och marknadsöverdomstolen med tillämpning av instansordningsprincipen återförvisar målet till denna domstol om dessa omständigheter inte har prövats här. Om överdomstolen skulle återförvisa målet skulle det troligtvis leda till ökade rättegångskostnader för parterna vilket skulle vara mycket olyckligt.

Domstolen kommer därför pröva P.L. påståenden om att BML Group har använt rättsstridiga affärsmetoder som står i strid med MFL eller svarta listan.

MFL är tillämplig

P.L. har gjort gällande att BML Group genom den marknadsföring som bolaget har skickat till honom per e-post och sms har haft effekt i Sverige och att MFL därför är tillämplig på marknadsföringen. BML Group har gjort samma bedömning.

I likhet med parterna anser också domstolen att MFL är tillämplig på i målet aktuell marknadsföring som har varit på svenska och riktat sig till en person som är bosatt i Sverige.

Om marknadsföringen har stått i strid med lagstridighetsprincipen

Lagstridighetsprincipen innebär i korthet att en näringsidkare endast får marknadsföra varor och tjänster som lagligen får tillhandahållas på marknaden. Denna princip kommer bl.a. till uttryck i punkten 9 i bilaga 1 till direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden (svarta listan) av vilken det framgår att det under alla omständigheter är otillbörligt att ange, eller på annat sätt skapa intryck av, att det är lagligt att sälja en produkt när så inte är fallet. Marknadsföring som strider mot lagstridighetsprincipen innebär också en överträdelse av bestämmelsen om god marknadsföringssed i 5 § MFL.

P.L. har gjort gällande att BML Group, genom att skicka marknadsföring till honom, i Sverige har främjat ett utom landet anordnat lotteri i strid med främjande-förbudet i lotterilagen (1994:1000) som var tillämplig under i målet aktuell period.

BML Group å sin sida har gjort gällande att främjandeförbudet i lotterilagen inte kan tillämpas på spelbolagets egen marknadsföring av sina tjänster som lagligen har tillhandahållits utanför Sverige.

Som framgår av 38 § lotterilagen var det inte tillåtet att i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte främja deltagande i ett utom landet anordnat lotteri.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen är det oklart om bestämmelsen endast riktar sig till andra aktörer än den som faktiskt anordnar den utländska speltjänsten eller om den också kan tillämpas på spelanordnarens främjande av sina egna tjänster. I förarbetena ges endast exempel på främjande av det förstnämnda slaget (se t.ex. prop 1939:76 s. 4, 7, 10, 11 och 28, prop 1981/82:170 s. 91–95 och 133–134 samt prop. 1993/94:182 s. 77–78).

Domstolen har heller inte funnit något avgörande där en talan har väckts mot en spelanordnare som har främjat sina egna tjänster. I NJA 2012 s. 1073 var två chefredaktörer, tillika ansvariga utgivare, för två svenska tidningar åtalade för att ha främjat utländska lotterier genom att upplåta annonsutrymme till anordnarna av lotterierna. De personer hos de utländska lotterierna som fattat beslut om att köpa annonsutrymme i tidningarna åtalades däremot inte för den marknadsföring som förekom i de svenska tidningarna.

Förklaringen till varför det varken i lagstiftning eller i praxis finns exempel när det gäller utländska spelanordnares främjande av egna tjänster ligger troligtvis i att dessa inte vidtar några åtgärder i Sverige. Effektlandsprincipen som gäller för MFL är inte tillämplig på lotterilagen. Förbudet i 38 § lotterilagen kan användas för att förhindra främjandeåtgärder som vidtas i Sverige, men inte för att förhindra sådana åtgärder som vidtas utomlands.

Eftersom BML Group har skickat ut aktuella e-postmeddelanden och sms-meddelanden från Malta träffas dessa åtgärder inte av främjandeförbudet i 38 § lotterilagen även om bestämmelsen i och för sig skulle anses vara tillämplig på en spelanordnares egen marknadsföring.

Någon marknadsföring i strid med lagstridighetsprincipen föreligger därmed inte varför P.L. yrkande om betalning av de belopp som han har spelat för inte kan bifallas heller på denna grund.

Om marknadsföringen stått i strid med punkterna 26 och 31 i svarta listan

Av punkten 26 i svarta listan framgår att det under alla omständigheter är otillbörligt att en näringsidkare tar upprepade och oönskade kontakter per telefon eller e-post med en konsument.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen saknas skäl att ifrågasätta P.L. uppgifter om att han, på grund av att han varit spelberoende, har saknat förmåga att tacka

nej till marknadsföring från BML Group. Detta är emellertid inte tillräckligt för att bestämmelsen i punkten 26 ska bli tillämplig. Det som enligt bestämmelsen är förbjudet är när näringsidkaren trots att denne har fått information om att konsumenten inte vill bli kontaktad fortsätter att kontakta denne.

Enligt punkten 31 i svarta listan ska det under alla omständigheter anses vara otillbörligt att en näringsidkare marknadsför en vara eller en tjänst på så sätt att konsumenten oriktigt får intryck av att denne redan vunnit eller kommer att vinna ett pris eller en förmån, eventuellt efter att först ha utfört en särskild handling, när det i själva verket inte finns något pris eller förmån alternativt när möjligheten att göra anspråk på priset eller förmånen är beroende av att konsumenten betalar pengar eller ådrar sig en kostnad.

P.L. har gjort gällande att BML Groups marknadsföring av bonuserbudanden medför att den som mottar dessa utskick oriktigt får intryck av att denne redan har erhållit eller kommer att erhålla en bonus.

Av den skriftliga bevisningen framgår att BML Group i e-postmeddelanden om bonuserbudanden till P.L. ofta inleder med att ange att bolaget antingen ”har lagt till en bonus” eller ”har krediterat en bonus” på hans konto för att därefter ange att bonusen ”måste omsättas 15 gånger inom 10 dagar” eller att den ”måste omsättas 25x inom 10 dagar i Casinot innan den kan tas ut”. Ytterligare en variant är att bolaget anger att bonusen ”har ett omsättningskrav på 25 gånger”.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen kan den första delen av meddelandena skapa ett oriktigt intryck som gör att den som mottar meddelandet tror att denne redan har erhållit en bonus, men eftersom det av informationen som följer framgår att bonusen måste omsättas på visst sätt kan meddelandena när de läses i sin helhet inte anses ge mottagaren ett sådant intryck. Informationen om bonusar är kortfattad och finns ofta på ca 2–3 rader. Även om informationen i många fall hade kunnat framställas mycket tydligare

framgår det vilka krav som uppställs för att bonusen ska erhållas. Utifrån detta kan marknadsföringen inte anses stå i strid med bestämmelsen i punkten 31 i svarta listan.

P.L. yrkande om betalning av de belopp som han har spelat för kan därmed inte bifallas på den grund att marknadsföringen skulle strida mot punkterna 26 och 31 i svarta listan.

Om marknadsföringen har varit aggressiv enligt 7 § MFL

En näringsidkare får enligt 7 § MFL inte använda sig av aggressiv marknadsföring. Marknadsföring är att anse som aggressiv om den innefattar trakasserier, tvång, fysiskt våld, hot eller annat aggressivt påtryckningsmedel.

Med uttrycket annat aggressivt påtryckningsmedel avses näringsidkarens utnyttjande av en maktställning i förhållande till konsumenten eller att näringsidkaren utövar påtryckning, utan att tillgripa fysiskt våld eller hot om sådant, på ett sätt som avsevärt inskränker konsumentens förmåga att fatta ett välgrundat beslut (se prop. 2007/08:115 s. 146).

Vid bedömningen av om marknadsföringen är aggressiv ska, enligt 7 a § MFL, dess art samt tidpunkten, varaktigheten och platsen för marknadsföringen särskilt beaktas. Vi-dare ska det också särskilt beaktas om näringsidkaren bl.a. utnyttjar ett speciellt missöde eller omständigheter, som näringsidkaren känner till och som är av sådan vikt att de försämrar konsumentens omdöme, för att påverka konsumentens beslut i fråga om produkten.

Bedömningen av om en affärsmetod är att betrakta som aggressiv görs med utgångspunkt från en helhetsbedömning av situationen (se prop. 2007/08:115 s. 146).

Enligt Patent- och marknadsdomstolen vinner P.L. uppgifter om att BML Group har kunnat följa hans spelande och i viss mån anpassat sin marknadsföring efter

hans beteende stöd av den skriftliga bevisningen samt de uppgifter som I.M. har lämnat i sin rapport och även i det förhör som har hållits med henne.

I.M. har bl.a. pekat på det förhållandet att BML Group skickade ett meddelande till P.L. i januari 2012 efter det att hans spelande hade gått ner kraftigt mellan november 2011 och december 2011, från en omsättning som låg på 509 845 euro till en omsättning som låg på 38 118 euro. I meddelandet noterade bolaget att P.L. hade haft lite otur på sista tiden. I.M. har sedan pekat på att P.L. omsättning därefter ökade till 147 868 euro i januari 2012 och sedan ytterligare till 390 854 euro i februari 2012. Hennes bedömning är att BML Group genom det bonuserbudande som bolaget skickade till P.L. i januari 2012 har för-stärkt och trissat upp hans spelande.

I.M. har även förklarat att hennes genomgång av P.L. speldata och de bonuserbudanden som BML Group har skickat till honom visar att det finns ett högt samband mellan hans förändring av insats per spel, som visar på tolerans, och de bonusbelopp som BML Group har satt in på hans spelkonto. Enligt I.M. har BML Groups vinster ökat genom bolagets erbjudanden. Hon anser att det är statistiskt säkerställt att kausalitet råder mellan BML Groups marknadsföring och P.L. spelande.

När det gäller antalet mejl har I.M. fått fram att det har rört sig om ca 7,5 e-postmeddelanden per månad under den sista spelfasen som stäckte sig från juni 2013 till oktober 2014.

Vid bedömningen av om marknadsföringen har varit aggressiv måste domstolen även beakta att det, som domstolen konstaterat ovan, inte är visat att BML Group har vetat om att P.L. var spelberoende innan han i oktober 2014 bad bolaget att stänga ner hans spelkonto.

Vid en sammantagen bedömning finner domstolen att det inte är visat att bolaget, som inte känt till P.L. spelberoende, har utnyttjat ett speciellt missöde eller liknade omständighet för att påverka hans beslut i fråga om bolagets tjänster. Marknadsföringen kan därför inte anses ha varit aggressiv i enlighet med bestämmelsen i 7 § MFL.

P.L. yrkande om betalning av de belopp som han har omsatt på spel hos BML Group kan heller inte bifallas på denna grund.

Konsumentskydd

P.L. har gjort gällande att BML Group inte har vidtagit åtgärder för att skydda honom som konsument i enlighet med gällande konsumentlagstiftning.

Svensk lag är, med undantag för MFL som är tillämplig på marknadsföring som har effekt i landet, inte tillämplig på spel som anordnas i utlandet. Personer som deltar i sådant spel omfattas i stället av det skydd som finns där spelet äger rum och det även om de fysiskt befinner sig i Sverige (se artikel 4.1 b och 6.4 a i förordning 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser). Det förhållandet att BML Group har ett svenskt moderbolag saknar i detta sammanhang betydelse. Det finns inte något påstående om att BML Group har tillhandahållit speltjänster i strid med maltesisk lag.

Skadestånd för personskada

Av utredningen står det enligt domstolen klart att P.L. har lidit en personskada som en följd av det spelberoende som han diagnostiserats med.

Enligt 2 kap. 1 § skadeståndslagen ska den som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar en personskada ersätta skadan.

Som domstolen funnit ovan är det inte visat att BML Group har vetat om att P.L. var spelberoende innan han i oktober 2014 bad bolaget att stänga ner hans spelkonto. Därmed kan bolaget inte anses ha vållat den skada som han har drabbats av.

Yrkandet om skadestånd om 1 000 000 kr ska därför ogillas.

Rättegångskostnader

P.L. ska som förlorande part ersätta BML Group för dess rättegångskostnad i den mån den kan anses skälig i enlighet med 18 kap. 1 och 8 §§ rättegångsbalken.

BML Group har yrkat ersättning med 2 921 680 kr, varav 2 841 680 kr avser arvode och 80 000 kr utlägg för rättsutlåtande.

P.L. har anfört att beloppet framstår som mycket högt. Enligt honom kan den höga debiteringen inte kopplas till innehållet i de inlagor som har getts in till rätten. Varken BML Groups inställning i målet eller de rättsfrågor som målet gällt kan motivera den höga kostanden. Yrkandet står inte i proportion till arbetsinsatsen. Eftersom någon arbetsredogörelse inte har getts in går det inte att få någon uppfattning om hur mycket tid som ombuden har lagt ner.

Patent- och marknadsdomstolen anser att det yrkade beloppet är högt och det även med beaktande av att det under större delen av handläggningen har varit svårt att få klara besked om vad käranden har gjort gällande i olika avseenden samt det förhållandet att återopade omständigheter både har frånfallits och tillkommit under processens gång. Enligt domstolen får en ersättning om 2 080 000 kr anses skälig, varav 2 000 000 kr avser arvode och 80 000 kr ersättning för utlägg.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (PMD-02)

Överklagande, ställt till Patent- och marknadsöverdomstolen, ska ha kommit in till Patent och marknadsdomstolen senast den 29 mars 2021. Prövningstillstånd krävs.

Ulrika Persson

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, Patent- och marknadsdomstolen

PMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Patent- och marknadsdomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövnings-tillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Patent- och marknadsdomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Patent- och marknadsdomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Patent- och marknadsöverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Patent- och marknadsöverdomstolen

När överklagandet kommer in till Patent- och marknadsöverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Patent- och marknadsöverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att Patent- och marknadsdomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om Patent- och marknadsdomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med Patent- och marknadsdomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Patent- och marknadsöverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Patent- och marknadsöverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Patent- och marknadsöverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Patent- och marknadsöverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Patent- och marknadsöverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvillan förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen

beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se